

Fravæersgrense Udir-3-2016

Hva omfattes av fravæersgrensen?

Alt fravær skal telle med

Alt fravær fra opplæringen, uavhengig av grunn, skal i utgangspunktet telle med når man skal vurdere om eleven er innenfor eller har overskredet fravæersgrensen. Noen eksempler som omfattes av fravæersgrensen:

- Fravær i forbindelse med privatisteksamen, der eleven vil forbedre en karakter som privatist.
- Fravær i forbindelse med opptaksprøver til høyere utdanning eller intervju til deltidsjobber
- Fravær som følge av bortvisning.

Det er likevel noe fravær som ikke skal telle med, og noe fravær som kan unntas fra fravæersgrensen.

Fravær som ikke omfattes av fravæersgrensen

Hvis eleven er borte fra opplæringen på grunn av en rettighet de har etter opplæringsloven, skal fraværet ikke telle med i fravæersgrensen. Slikt fravær kan for eksempel være:

- rådgivning på skolen
- utredning som gjennomføres av PP-tjenesten og Statped
- organisert studiearbeid som er avtalt med faglærer i forkant

- elevrådsarbeid, skoleadministrativt arbeid og deltakelse på elevting i regi av Elevorganisasjonen o.l. som er godkjent av skolen
- avtalt samtale med rektor eller andre ansatte
- intervju til læreplass (intervju til læreplass er en forutsetning for å bli formidlet til læreplass etter forskrift til opplæringsloven kap. 6A og for å benytte seg av retten til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1)
- særskilt, ny og utsatt eksamen

Opplæring i hjemmet eller på institusjon på grunn av langvarig sykdom eller lignende er en del av den ordinære opplæringen, og regnes derfor ikke som fravær.

Dersom privatisteksamen inngår i det vanlige fagvalget til eleven, vil fravær fra opplæring på grunn av privatisteksamen ikke regnes som fravær .

Fravær som kan unntas fraværsgrensen

Hvis en elev har fravær som skyldes en av grunnene som fremgår nedenfor og kan dokumentere dette, vil fraværet ikke telle med når man skal vurdere om eleven er innenfor eller har overskredet fraværsgrensen. Det betyr at eleven likevel kan få halvårsvurdering med karakter og standpunktkarakter når elevens samlede fravær i faget overstiger 10 prosent, så lenge det udokumenterte fraværet ikke overstiger 10 prosent.

Fravær som skyldes følgende grunner kan dokumenteres og unntas fraværsgrensen (jf. forskriften § 3-45 femte ledd bokstavene a til f):

- helse- og velferdsgrunner
- arbeid som tillitsvalgt
- politisk arbeid
- hjelpearbeid
- lovpålagt oppmøte
- representasjon i arrangement på nasjonalt eller internasjonalt nivå, f.eks. innen idrett eller kultur

Elever vil også kunne kreve å få unntatt fravær på inntil to dager knyttet til religiøse høytider utenom Den norske kirke, jf. § 3-45 åttende ledd, og fravær som skyldes den obligatoriske

trafikkopplæringen til førerkort klasse B: sikkerhetskurs på bane og andre og tredje del av sikkerhetskurs på vei jf. § 3-9 andre ledd. Disse unntaksgrunnene, med unntak av fravær som skyldes trafikkopplæringen, er identiske med de som gjelder for fravær som kan unntas fra føring på kompetansebevis og vitnemål.

Mer om fravær av helse- og velferdsgrunner

Fravær på grunn av «helsegrunner» kan for eksempel være legetime, tannlegetime, time hos BUP, avtale med skolehelsetjeneste e.l.

Fravær av «velferdsgrunner» omfatter omsorgsoppgaver, for eksempel for egne barn, eller fravær på grunn av begravelse eller alvorlig sykdom i familien. Deltakelse på konfirmasjon kan også være en velferdsgrunn. Hvor mye fravær som kan holdes utenfor fraværsgrensen som følge av velferdsgrunner, beror på lokal regulering i fylkeskommunen.

Mer om fravær ifm. hjelpearbeid

Hjelpearbeid vil typisk kunne være arbeid for en hjelpeorganisasjon som Røde Kors eller Norsk Folkehjelp, og man må faktisk utøve arbeid.

Vi har fått spørsmål om det å gi blod kan være «hjelpearbeid». Å gi blod er en viktig oppgave som bidrar til å redde liv, men dette er imidlertid noe annet enn det «hjelpearbeid» er ment å omfatte i denne sammenheng. Dersom det oppstår en krise og noen blir bedt om å gi blod, kan dette stille seg annerledes. I så fall bør spørsmålet tas opp med rektor som avgjør saken.

Mer om fravær ifm. obligatorisk trafikkopplæring

Fravær som det er dokumentert at skyldes deler av den obligatoriske trafikkopplæringen til førerkort klasse B, inngår ikke i fraværsgrensen. Dette gjelder 4 timer obligatorisk sikkerhetskurs på bane (trinn 3) og 9 timer av sikkerhetskurs på veg (del 2 og 3 av trinn 4). Rimelig reisetid vil også omfattes av det dokumenterte fraværet.

Den økte tidsbruken på denne trafikkopplæringen når det er to trafikkelever i bilen, skal også kunne unntas reglene om fraværsgrensen. Det vil være urimelig dersom trafikkskolenes praktiske organisering av trafikkopplæringen skal påvirke om elevene får hele eller kun deler av den aktuelle tidsbruken til trafikkopplæring unntatt fra reglene om fraværsgrensen. En

forutsetning for at all tidsbruk skal kunne unntas, er likevel at organiseringen er i tråd med trafikkopplæringsforskriften og vanlig praksis blant trafikkskolene.

De øvrige delene av trafikkopplæringen, inkludert førerprøvene, og annen type trafikkopplæring enn til førerkort klasse B, er ikke unntatt fra fraværgrensen.

Regler om trafikkopplæringen til førerkort klasse B, herunder beskrivelse av de ulike trinnene, fremgår av trafikkopplæringsforskriften kap.11.

Fravær utenfor elevens kontroll

Dersom fravær fra opplæringen skyldes forhold som åpenbart ligger utenfor elevens kontroll, som for eksempel stans eller forsinkelser i kollektivtrafikken, kan rektor avgjøre at det likevel ikke skal føres fravær.

Skal fraværet unntas, må det dokumenteres

En elev som har nådd, men ikke overskredet fraværgrensen, må dokumentere ytterligere fravær for ikke å miste halvårsvurdering med karakter eller standpunktarakter i faget. Elevene kan imidlertid velge å dokumentere fraværet når som helst på et tidligere tidspunkt. Det er altså ikke et krav om at elevene må vente med å dokumentere sitt fravær til etter at de har nådd fraværgrensen, og skolene kan heller avstå fra å ta imot dokumentasjon fortløpende.

Dokumentasjon på fravær av helsegrunner

Fravær av helsegrunner kan ikke dokumenteres med egenmelding fra foreldre eller myndige elever, og må i utgangspunktet dokumenteres med legeerklæring eller med dokumentasjon fra annen sakkyndig, som for eksempel fysioterapeut, tannlege eller psykolog (herunder BUP). Besøk hos skolehelsetjenesten kan dokumenteres med en skriftlig bekreftelse fra skolehelsetjenesten.

Det er likevel noen sykdommer som etter sin art gjør det vanskelig eller lite hensiktsmessig å oppsøke lege eller sakkyndig for hvert enkelt tilfelle, for eksempel langvarig fysisk eller psykisk sykdom som medfører økt risiko for fravær. I slike tilfeller kan fravær dokumenteres med egenmelding i kombinasjon med annen type dokumentasjon. Annen type

dokumentasjon kan for eksempel være erklæring som godtgjør at eleven har en kronisk sykdom, eller dokumentasjon som viser at eleven er under utredning eller oppfølging for udiagnostisert sykdom. Det er rektor som avgjør om den fremlagte dokumentasjonen er egnet, eller om det er behov for annen type dokumentasjon.

Det er ikke et krav om at dokumentasjonen gir skolen informasjon om hvilke helseplager eleven har. Det holder at dokumentasjonen bekrefter at fraværet skyldes helsegrunner. Eleven kan også velge å unnta/slutte deler av en legeerklæring dersom den inneholder overskuddsinformasjon.

Dersom eleven har legeerklæring som dokumenterer at fraværet skyldes helsegrunner, skal dette legges til grunn av skolen. Dette gjelder også der legeerklæringen ikke er skrevet samme dag som fraværet.

Dokumentasjon av annet fravær

For velferdsgrunner, som for eksempel begravelser, kan normalt erklæringer fra foreldre eller myndige elever benyttes.

Fravær av politiske grunner kan dokumenteres av en politisk organisasjon, og hjelpearbeid av en hjelpeorganisasjon eller lignende.

Fravær for trafikkopplæring som kan unntas fra fraværsgrensen, må dokumenteres av kjøreskolen.

Fylkeskommunene kan velge å utarbeide nærmere retningslinjer for hva slags dokumentasjon som kreves for ulikt fravær.

Midlertidig unntak fra dokumentasjonskravet ved fravær av helsemessige grunner

I oktober 2020 besluttet Kunnskapsdepartementet at det midlertidige unntaket fra dokumentasjonskravet for fravær av helsegrunner skal gjelde ut skoleåret 2020/2021. Dette er en videreføring av unntaket fra dokumentasjonskravet for fravær av helsegrunner som første gang ble besluttet i mars 2020 og som senere ble videreført ved skolestart høsten 2020.

Det midlertidige unntaket gjelder både for fraværgrensen i videregående, og for føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis i grunnskolen og videregående, jf. § 7 i midl. forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19.

Unntaket innebærer at elever som har fravær av helsegrunner, slipper å gå til fastlegen for å få dokumentert fraværet. Foreldre til elever under 18 år og elever som er myndige, kan selv skrive egenmelding.

Fravær av helsegrunner omfatter alt helserelatert fravær, blant annet sykdom og skade, karantene eller isolasjon samt milde luftveissymptomer og sykdomsfølelse. Fravær knyttet til for eksempel beinbrudd eller psykisk sykdom er omfattet. Ettersom enkelttimer/timefravær også er omfattet, vil det også gjelde time hos psykolog, kiropraktor, eller lignende.

Kravet til dokumentasjon for fravær som skyldes andre forhold enn helsegrunner, er uendret og skal dokumenteres på vanlig måte.

Fra og med skoleåret 2021/2022 vil de vanlige kravene til dokumentasjon for fravær av helsegrunner igjen være gjeldende.

Skjønn opp til 15 prosent

I spesielle tilfeller kan rektor bestemme at en elev som har gått over grensen på 10 prosent, og ikke har tilstrekkelig dokumentasjon, likevel skal kunne få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter. Årsaken til fraværet må gjøre det klart urimelig at eleven ikke får karakter, og det udokumenterte fraværet i faget kan ikke være høyere enn 15 prosent.

Dette er en snever unntaksbestemmelse som gjør det mulig å ivareta elever som befinner seg i en vanskelig livssituasjon. Unntaket kan hjelpe elever med særlige utfordringer å fullføre og få vurdering selv om de har mer enn 10 prosent fravær.

Rektor må foreta en konkret vurdering av elevens situasjon og hvorfor han eller hun ikke har møtt opp i timene. Det er altså årsaken til fraværet som er avgjørende for om rektor kan bruke dette unntaket. Hvilken karakter eleven ligger an til å få, eller hvilke konsekvenser det

vil få for eleven å miste karakteren i faget, er ikke relevant for vurderingen.

Dette unntaket kommer i tillegg til unntaket for dokumentert fravær. Det betyr at vurderingen ikke påvirkes av hvor mye dokumentert fravær, for eksempel sykdomsfravær, eleven har. En elev kan med andre ord ha et høyere fravær enn 15 prosent samlet sett, men det udokumenterte fraværet må ikke overstige 15 prosent. Læreren må i alle tilfeller ha tilstrekkelig vurderingsgrunnlag for å sette karakter.

Vi utdyper skillet mellom fraværsgrensen og manglende vurderingsgrunnlag senere i rundskrivet.

Hvordan beregnes fraværet?

Grensen går ved 10,0 prosent udokumentert fravær. Dersom en elev har for eksempel 10,4 prosent udokumentert fravær i et fag kan ikke dette rundes ned. Fraværsberegningen skal foretas med utgangspunkt i det fastsatte, planlagte årstimetallet i faget. Timeantallet som grensen vurderes opp mot skal være det samme for alle elevene på en skole. Skoleeier står fritt til å gi mer opplæring enn det som følger av den nasjonale fag- og timefordelingen. Dersom skoleeier vil gi opplæring utover minstetimetallet i et fag, skal dette fastsettes i en lokal fag- og timefordeling. Det lokalt fastsatte årstimetallet vil da være utgangspunktet for fraværsberegningen.

Skoleeier/skolen kan også gi elevene ekstra undervisning, for eksempel intensivopplæring, leksehjelp eller lignende. Slik ekstraopplæring vil være et tillegg til det fastsatte timetallet i faget. Det betyr at det totale timetallet i faget ikke endres. Ekstraopplæring vil ikke kunne redusere fraværet eleven har fått i undervisningstimer som gis som en del av det planlagte årstimetallet i faget. Det må for øvrig være klart for elevene hvilke timer som er ordinære timer, og hvilke timer som er ekstra.

Én time er en klokke time

I fag- og timefordelingen tilsvarer én time en klokke time. Dersom det legges opp til undervisning i kortere eller lengre økter (for eksempel 45 minutter), må fraværet regnes om og beregnes ut fra årstimetallet i fag- og timefordelingen.

Eksempelvis vil Engelsk i vg1 (studieforberedende utdanningsprogram) utgjøre 140

klokketimer på årsbasis. Det betyr at 10 prosent fravær utgjør 14 klokketimer. Dersom eleven har undervisningstimer på 45 minutter i faget, vil 10 prosent fravær utgjøre 17,5 undervisningstimer. Eleven kan følgelig ha udokumentert fravær i 17 undervisningstimer uten å overskride fraværsgrense i dette faget. Ved udokumentert fravær i 18 timer undervisningstimer, vil fraværsgrensen være overskredet.

Fylkeskommunen, eventuelt skolen, bør regulere i ordensreglementet når fravær i deler av en time skal regnes som forsentkomming, og når fravær skal føres for en hel time. Hvis eleven kommer litt for sent, for eksempel fem minutter, bør det spille inn på orden- eller atferdskarakteren. [Se mer om ordensreglement under.](#)

Hvis det gis opplæring i flere fag samtidig, for eksempel ved fagdager eller skoleturer, må faglærerne avklare på forhånd hvilke fag fravær vil telle inn på, og hvordan det vil fordele seg mellom fagene.

Elever som ikke får halvårsvurdering med karakter

Fraværsgrensen gjelder både for halvårsvurdering med karakter og for standpunktkarakterer. For halvårsvurdering med karakter midt i skoleåret, regnes fraværet opp mot timetallet i faget det halvåret. I gjennomgående fag der det gis halvårsvurdering med karakter også andre halvår, regnes fraværet for hele året opp mot det totale timetallet i faget det året. I fag der det skal settes standpunktkarakter regnes fraværet opp mot timetallet i faget det året det settes standpunktkarakter. Det timetallet elevene har rett til opplæring i, er fastsatt i fag- og timefordelingen. En elev som har stort udokumentert fravær i starten av skoleåret kan ha overtrådt fraværsgrensen for hele året, slik at han eller hun verken får halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter.

Elever som ikke får karakter til halvårsvurderingen må følges ekstra godt opp. Han eller hun må være klar over at mer fravær også vil kunne føre til at det ikke kan fastsettes standpunktkarakter.

Fravær i gjennomgående fag

Det er noen fag som ikke avsluttes med standpunktkarakter hvert år, for eksempel norsk og

kroppøving. Fravær i disse fagene skal måles opp mot timetallet hvert enkelt skoleår, ikke alle timene i faget over to eller tre år.

Dette kommer både av hensyn til elever som ville risikert å miste standpunktkarakter i faget på vg3 etter mye fravær på vg1, og av hensyn til logistikk ved bytte av skole.

Fag- og skolebytte underveis i skoleåret

Skoleeier kan gi elevene adgang til å bytte fag underveis i opplæringsåret. I slike tilfeller vil eleven starte på null når det gjelder fraværsberegning i det nye faget. Eventuelt fravær i det opprinnelige faget vil ikke telle inn på fraværsgrensen.

Fravær i fag vil heller ikke overføres ved skolebytte underveis i opplæringsåret.